

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 2533-05-15 ב' ואח' נ' ב'

לפני כבוד השופטת הילה גורביץ שינפלד

בעניין הקטינים:

1. א' ב' ת"ז..... (יליד.....)

2. נ' ב' ת"ז..... (ילידת.....)

3. י' ב' ת.ז. (ילידת----)

באמצעות אפוטרופוס לדין
עו"ד ציון ראם

התובעת

ד' ב' ת.ז.

על-ידי ב"כ עוה"ד אבנר קלוזנר

נגד

תנתבע

ג' ב' ת.ז.

על-ידי ב"כ עוה"ד אמיר גאנם

מיני-רציו:

* ביהמ"ש הפעיל החלטות קודמות בדבר הטלת עיצומים כספיים על אב שסיכל באופן עקבי עריכת אבחון לבחינת השאלה האם עסקינן בסרבנות קשר כטענת האב או שמא בניכור הורי כטענת האם. השופטת הילה גורביץ שינפלד ציינה, כי במקרים מורכבים מעין אלו מקובלת בפסיקה ההגדרה של "ניכור הורי" אולם היא מעדיפה לעשות שימוש בהגדרה של תסמונת "הורות פתוגנית" וכי בנסיבות, הסממנים להורות פתוגנית מצד האב הם חד משמעיים; על מנת לאפשר תחילתו של אבחון באופן "נקי" ומחדש" ביהמ"ש הורה על מינוי מומחה חדש נקבע מתווה טיפולים ונקבעו סנקציות כספיות כבדות ככל ויסוכלו המפגשים.

* משפחה – הסדרי ראייה – ניכור הורי

* משפחה – הסדרי ראייה – כפיית טיפול

* בתי-משפט – הוצאות משפט – שיקול דעת בית המשפט

* משפחה – בית-המשפט לענייני משפחה – מינוי מומחה

לפני כשנה, מינה ביהמ"ש מומחה על מנת לערוך אבחון האם עסקינן בסרבנות קשר כטענת האב או שמא בניכור הורי כטענת האם. האב לא שיתף פעולה עם המומחה וחרף החלטות שניתנו, לרבות עיצומים כספיים, לא ניתן היה לקדם עריכת חוות הדעת בשל דחיות חוזרות ונשנות של המפגשים מצד האב. בהחלטות קודמות נקבע כי בגין אי התייצבות למפגש שנקבע ההוצאות יעמדו על סך של 3500 ₪ למומחה וסכום זה לאוצר המדינה. בהחלטה נוספת, נקבע כי באם האב לא יתאם מועדים שיאפשרו כל שבוע מפגש אחד- ישלם סך של 500 ₪ בגין כל שבוע קלאנדרי בו לא התקיים מפגש – מחציתו למומחה

ומחציתו לאם. החלטה זו ניתנה בנוסף לסנקציה הקורמת לעיל. בריווח נוסף, ערכן המומחה שהוצע מפגש שבועי של שתיים – שלוש על מנת "לפצות על הזמן" שאבד. האב סירב למפגשים ארוכים ואמר כי איננו הספונסר של המומחה. בהמשך לכך פנה המומחה לביהמ"ש בבקשה להפעיל עיצומים כספיים. בתגובתו לביהמ"ש טען האב בין היתר כי דרישת המומחה למפגש של שלוש שעות נוגדת את הצעת המחיר שהאב אישר לפני תחילת עבודת המומחה והלו"ז שנקבע יעלה שכר של אלפי שקלים. האב טען כי פניות האב למומחה נענו באיום מצד המומחה כי ידווח לביהמ"ש ולא נוצרה כימיה טיפולית. בין לבין, הגיש האב בקשה לחייב האם בהוצאות בגין התנהלותה וגם האם הגישה בקשה לחיוב האב בהוצאות.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

בפסקי הדין שעסקו במצבים מורכבים כמקרה הזה נסמכו מרבית הפוסקים על התיאוריה של ריצ'ארד גרדנר אשר הגה את המונח "ניכור הורי". בהעדר מחקר ואישוש מדעי תקף לתסמונת, גישתו לא התקבלה ו"סינדרום הניכור ההורי" אינו נכלל במגדיר הפסיכיאטרי (DSM).

בהתחשב באמור, ומאחר ויש לתור אחר ביסוס מדעי, מקובלת יותר על השופטת הילה גורביץ שינופלו ההגדרה של ד"ר קרייג ציילדרס להורות פתוגנית ("פתו" – חולי, "גני" – גורם) המאופיינת בתסמינים שפרט גרדנר. תסמונת "הורות פתוגנית", נכללה במדריך האבחון הפסיכיאטרי ומוגדרת שם כהורות שעלולה לגרום להפרעות אישיותיות ומחשבתיות בקרב הילד, מקרה בו הורה עושה שימוש בקרבן הילד וכיצירת מחשבות שווא על-מנת שהילד יתאים עצמו, לצרכים הרגשיים והפסיכולוגיים של ההורה הפתוגני. במקרים אלו, הרי שלפנינו אבחון של התעללות פסיכולוגית בילד בשל קיומה של הורות פתוגנית. במקרים של סכסוכי גירושין ומאבקי משמורת, ההסבר המקובל הוא כי הופעלו אמצעים פסיכולוגיים מתוחכמים על ידי אחד ההורים על הילד, על-מנת לגרום לילד לחוש כקרבן ולראות את ההורה האחר כמתעלל, פוגעני ובלתי בטוח שאו, על נקלה ההורה האחר הופך להיות "הורה מתעלל", "פוגעני", "נוטש", "בלתי בטוח" וכיו"ב.

מדריך האבחון הפסיכיאטרי מתאר "הפרעת התקשורת תגובתית" כאשר ילד אינו יוצר התקשורת וחיבור עם הורה. כאשר הרקע לכך הוא הורות פתוגנית של ההורה האחר, בדרך כלל הפרעה זו תגרום 3 מאפיינים: א. שיתוק/דיכוי של התקשורת הילד עם ההורה השני, ב. 5 מאפיינים נרקסיסטים בהתנהגות הילד כלפי ההורה עימו אינו בקשר: 1. גרנדיוזיות – הילד מעל ההורה, ההיררכיה מתהפכת. 2. היעדר אמפתיה מוחלטת לכאב ההורה המנותק. 3. זכאות – מגיע לי. תחושת כח מופרזת ודרישה שרצון הילד יוגשם על ידי ההורה המנותק (ההורה חייב להשתנות, חייב להתנצל בפני הילד ו/או ההורה השני). 4. עליזנות ויהירות של הילד. 5. פיצול (הורה אחד טוב מוחלט והורה אחר רע מוחלט). ג. מחשבות שווא מקובעות/כפייתיות: הילד מתחזק באמונה שלא משתנה חרף קיומן של ראיות סותרות (דלוזיה) ולפיה הוא קרבן להתעללות של ההורה המנותק. לעיתים מלוות תופעות אלו גם בתדרה פובית של הילד כלפי ההורה.

לעמדת ביהמ"ש הסממנים להורות פתוגנית מצד האב הם חד משמעיים. מסקנה זו מבוססת הן על הנתונים בתסקירים, בריווחים, באופן התנהלות האב וגם, זאת עיקר, שמיעת הקטינים.

הקטינות מסרבות להגיע לבית האם, מנותקות רגשית מהאם, מתעלמות מהאם בעת שהיא מגיעה לאספס לזמני השהות, אין הן עונות לטלפונים ממנה, מסרבות לבקשותיה ומתעלמות לחלוטין מכאבה. הן רואות באם רע מוחלט. כל הקטינים רואים עצמם קורבן המחויב לזמני שהות בניגוד לרצונו, ואת האם כמתעללת, לא בטוחה, לא אכפתית ולכן מסרבים להגיע לבייתה או להיפגש עימה. הקטין אינו בקשר עם האם מזו תקופה ארוכה. חרף נסיבות אלו, האב אינו מאפשר קידום פתרון, אבחון וטיפול. האב מסכל את הליך האבחון. האבחון נדרש לצורך קבלת המלצות טיפוליות. הרקע לקשיים בקיום זמני שהות והמפגשים בין

האם ובין הקטינים הוא מטעמים הקשורים בהסתת האב את הקטינים והעדר לגיטימציה לקשר בינם לבין אימם (שיתוק מנגנון ההתקשרות). לאב השפעה רבה על הקטינים, על פיו יישק דבר. הקטינים כולם, נשמעים לאב ותחושותיו המבקשות נקם באם, הם המונחים בבסיס התנהגותם של הקטינים והעדר קשר מטיב בינם לבין האם וכך גם דבריו תחושותיו הן אלו הנשמעים מפי הקטינים.

התנהגות זו של האב מעידה על הורות פתוגנית מצד האב הפוגעת במנגנון ההתקשרות של הקטינים עם האם ולכל הפחות – הסתה של האב כנגד האם ופגיעה ממשית בדמותה ההורית. בשל התנגדות האב, עד כה הקטינים אינם מקבלים סיוע או טיפול רגשי. יש אף שממשילים הסתה ופגיעה בדמות ההורית של הורה אחד – כהתעללות לכל דבר ועניין. קטין המצוי נתק מאחד מהוריו – נגרמים לו נזקים רגשיים ואף בלתי הפיכים.

לאור האמור ביהמ"ש מורה כדלקמן:

לאור אי התקדמות של הליך האבחון אצל המומחה שמונה וסיכולו על-ידי האב, על מנת לאפשר תחילתו של אבחון באופן "נקי" ומחדש" אין מנוס מביטול המינוי ומינוי מומחה אחר תחתיו לצורך עריכת אבחון ומתן טיפול לחיזוק הקשר בין האם לבין הקטינות וחידוש הקשר בין האם לבין הקטין. בעלות האבחון והטיפול יישא האב. על האב להפקיד בתיק ביהמ"ש, סך של 5,000 ₪ להבטחת הוצאות המומחה.

ביהמ"ש מורה על ביטול ההתליה של עיצום כספי בסך 800 ₪ שהוטל על האב לאחר שמדיווחי המומחה עלה שהאב המשיך לסכל את קיום המפגשים. כן חויב האב בתשלום הוצאות בסך 3,500 ₪ למומחה ו- 3500 ₪ לאוצר המדינה בגין אי קיום מפגש מסוים ובתשלום הוצאות בסך של 250 ₪ למומחה וסך של 250 ₪ לאם בגין כל שבוע בו לא התקיים מפגש החל מאותו מועד ועד החלטה זו. סה"כ 7 שבועות, היינו סך של 1,750 ₪ למומחה וסך של 1,750 ₪ לאם.

ביהמ"ש קובע מתווה טיפולי חדש. בגין כל מועד פגישה אשר לגביה יציין המומחה כי מדובר במועד סופי ואשר אליו לא יתייצב מי מההורים, ישלם ההורה שלא התייצב למפגש, הוצאות משפט בגין אובדן זמנו של המומחה בסך של 3,500 ₪ וסכום זהה לאוצר המדינה.

עו"ס לסדרי דין, בתאום עם האפוטרופוס לדין ועו"ס לפי חוק נוער, יבחנו אפשרות של העברת משמרת הקטינים, כולם או חלקם, לאם או הוצאת הקטינים למרכז חירום או מסגרת טיפולית אחרת לצורך מתן טיפול לחיזוק הקשר בין האם לבין הבנות וחידוש הקשר בין האם לבין הקטין.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 15-05-2533 ב' ואח' נ' ב'

לפני כבוד השופטת הילה גורביץ שינפלד

בעניין הקטינים:

1. א' ב' ת"ז. (יליד -----)
 2. נ' ב' ת"ז. (ילידת -----)
 3. י' ב' ת.ז. (ילידת -----)
- באמצעות אפוטרופוס לדין
עו"ד ציון ראם

התובעת

ד' ב' ת.ז. -----
על-ידי ב"ב עוה"ד אבנר קלוזנר

נגד

הנתבע

ג' ב' ת.ז. -----
על-ידי ב"ב עוה"ד אמיר גאנם

החלטה

1. ביום 06.06.2018 מונח כמומחה מטעם בית המשפט מר א' מ' על-מנת לערוך אבחון ויובהר
האם עסקינן בסרבנות קשר כטענת האב או שמא בניכור הורי כטענת האם.
2. האב לא שיתף פעולה עם המומחה וחרף החלטות שניתנו, לרבות עיצומים כספיים, לא ניתן
היה לקדם עריכת חוות הדעת. ביום 16.12.2018 התקיים בפני דיון. בתום הדיון בהחלטתי
שניתנה כתבתי:

עד כה, לא הוגשה חוות דעת ולמעשה מתברר, כפי שהתברר כבר קודם לכן
בעתין של בקשות שונות שהוגשו, כי האב אינו משתף פעולה עם הטיפול
והאבחון. אינו מתייצב למפגשים שתואמו עמו או מקשה על הקשר ודרכי
ההתקשרות עמו. החלטות שניתנו בנושא זה קבעו חיוב בהוצאות אף הן לא
קידמו את עריכת המידע, קביעת מפגשים או אבחונים הנדרשים להורים או עם
הקטינים.

באותה החלטה גם, שני ההורים חויבו להתייצב לכל מפגש שייקבע על-ידי המומחה על פי
זימנו וצינתי כי הימשכות ההליכים, התארכותו של האבחון וכפועל יוצא העדרן של המלצות
טיפוליות מתאימות - אינם טובת הקטינים.

וגם חייבתי את האב לשלם למומחה סך של 800 ₪ בגין ביטול זמן המפגש שהיה קבוע ליום
09.12.18 וזאת על פי החלטתי שניתנה קודם לכן, ביום 29.10.18. הוספתי וקבעתי כי ככל שמי
מההורים לא יתייצב למפגש שייקבע על-ידי המומחה, יחויב אותו הורה בתשלום הוצאות
ביטול זמנו של המומחה בסך של 3,500 ₪ וסך זהה לאוצר המדינה. על מנת ל"פשט" את
התקשורת, הורתי כי תיאום המפגשים יעשה באמצעות הודעה שתשלח בדוא"ל לדואר
האלקטרוני של כל אחד מההורים, ודי יהיה בכך כדי להוות הוכחת זימון של ההורים למפגש.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 15-05-2533 ב' ואח' נ' ב'

3. בתום הדיון התנהל דיון בלתי פורמלי, ובהסכמת הצדדים ניתנו הוראות הנוגעות לזמני שהות, אופן איסוף הבנות ושמירה על קשר טלפוני בין האם לבין הקטינות.

4. ביום 16.1.2019 הגיש המומחה דיווח.

בדיווח נכתב כי מאז מינויו ביום 06.06.2018 ועד לדיון ביום 16.12.2018 הוא נפגש עם האם לפגישה מלאה ועם האב לפגישה של 15 דקות. נכתב כי לאחר הדיון התקיימה ביום 11.01.2018 פגישה משותפת של שני ההורים עם המומחה. המומחה מציין כי :

אנו נתקלים בקשיים עצומים למצוא זמן שבו ג' יסכים להגיע לפגישות, ואנו נושאים מאמצים גדולים כדי להיענות לצרכיו, אך לא נראה שג' באמת מתכוון לשתף איתנו פעולה בכך, והוא ממשיך להערים קשיים מדוברים. מאז ההתלטה נוספת של כבודך ב 29.10, ביקשנו לקבוע פגישות עם ג' והוא התעלם מבקשותינו. לאחר סיום הפגישה ב 11.1 ג' הודיע שיסכים להיפגש איתנו רק ללא נוכחותה של ד'. הודענו לו שכך אנו עובדים ושהוא אינו יכול להחליט אחרת. לאחר מספר שעות הוא שלח לנו מייל שבוא הביע את הסכמתו כן לתת הזדמנות לפגישות עם ד'. שאלנו את בני הזוג אם יוכלו להגיע למפגש ב 20.1 ג' אמר שיבדוק... הוא לא חזר אלינו. שלחנו לו מייל והודעת ווטסאפ. הוא חזר אלינו ביום שני עם ההודעה הבאה: 'בוקר אור, אינני פנוי ב 20.1 כמו כן תאריכים נוספים שאינני פנוי הינם....' (יש לשים לב שלמעשה הוא סוגר כאן את דוב התאריכים עד לסוף החודש).

בהמשך מובאת בחוות הדעת התכתבות נוספת בין המומחה לאב ובין היתר ממשיך וכותב האב :

שוב אני תוהו ואומד שבתאריכים שרשמתי לך אין סיכוי שאגיע!!!

המומחה מציין כי נעשו מאמצים למצוא מועדים למפגש עם האב, אך העניין נגרר כ-7 חודשים ולאחר מכן התקיים עם האב מפגש של 15 דקות בלבד ופגישה אחת בה נכחו שני ההורים (מפגש עם האם התקיים קודם למפגש עם האב). נכתב כי לאור המועדים שהאב העביר המשמעות תהא מפגש אחד בחודש והאב אינו מאפשר התקדמות של האבחון ועבודה יעילה. צוין כי נקבע מפגש ביום 20.1.

5. עדכון המומחה הובא לפני ביום 21.1.2019 ולכן קבעתי בהחלטתי מאותו מועד כי המומחה יעדכן האם המפגש התקיים ומועדים נוספים שנקבעו. ציינתי כי מבוקש מהצדדים והמומחה לפעול בגמישות ולהתאים יומנם כך שיתקיים מפגש לפחות פעם בשבוע.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 15-05-2533 ב' ואח' נ' ב'

6. בהודעת המומחה שהוגשה ביום 24.1.2019 עדכן המומחה כי בשל דחיות חוזרות ונשנות של המפגשים, ואשר מטרתם למנוע התנגעת תהליך שיאפשר אבחון ומתן המלצות, לא ניתן יהיה לקדם המשך טיפול. נכתב כי מאחר ובית המשפט ביקש לנהוג בגמישות – הרושם של האב הוא כי המומחה הוא זה שעליו להתגמש ויש לקיים את המפגשים על פי קצב שיכתיב האב.
- בהחלטתי מאותו מועד הבהרתי כי בהחלטה מיום 21.1.2019 הורתי על קיום מפגש פעם בשבוע ולכן לא ברורה הודעת המומחה וביקשתי עדכון אודות מועדי המפגשים.
7. המומחה הגיש עדכון נושא תאריך 7.2.2019. בעדכון נכתב כי נשלחה לשני ההורים הודעה עם 7 מועדי מפגשים מוצעים וההורים התבקשו לאשר כשלושה מועדים. תשובת האם למועדים ניתנה ואילו האב לא השיב למועדים המוצעים.
- בהחלטתי מאותו מועד קבעתי כי באם האב לא יתאם מועדים שיאפשרו כל שבוע מפגש אחד – ישלם סך של 500 ₪ בגין כל שבוע קלאנדרי בו לא התקיים מפגש – מחציתו למומחה ומחציתו לאם. החלטה זו ניתנה בנוסף להוראה מיום 16.12.2018 שהתייחסה לאי התייצבות למפגש שנקבע ואשר בגינה קבעתי כי ההוצאות יעמדו על סך של 3,500 ₪ למומחה וסכום זהה לאוצר המדינה. ראו החלטה מיום 20.02.2019.
8. בדיווח נוסף נושא תאריך 16.2.2019, עדכן המומחה כי הוצעו מועדים לחודש פברואר – מפגש שבועי של שתיים – שלוש על מנת "לפצות על הזמן" שאבד. נכתב כי האם אישרה את כל המועדים, והאב אישר רק מפגש אחד כשהוא מציין כי "לא אקיים שום מפגש מעבר לשעה וחצי"!!!! וגם לאחר שהמומחה הסביר לו את חשיבות הזמן הנדרש על-מנת לקיים מפגשים יעילים, האב עמד בסירובו וכתב "יש לי חיים ומחויבות מעבר למפגשים איתך.... מה גם שאנני הספונסר שלך !!! עדכן אותי אם נפגשים או לא". המומחה הודיע כי מפגש פעם בחודש למשך שעה וחצי אינו מאפשר עריכת האבחון. בית המשפט התבקש להפעיל את עיצומים כספיים.
9. טרם חיוב האב בהוצאות התבקשה תגובתו.
- האב בתגובתו שהוגשה ביום 21.1.2019 טוען כי לא ברור לו מדוע המומחה פנה לבית המשפט מעבר לרצונו לחייב את האב ב"שכר טרחה ללא עבודה". נטען כי הגורם שפנה הוא הגב' ש' מ' (XXXX XX XX XX) אשר אין לה כל מנדט מטעם בית המשפט. האב הפנה גם לעדכון מיום 7.2.2019 מכוחו ניתנה ההחלטה שקבעה חיובו בהוצאות בגין כל שבוע בו לא יתקיים מפגש ולבקשות האם לחייבו בהוצאות, וכן לתכתובת שהוחלפה עם המומחה. נטען כי המומחה הציג לבית המשפט בעדכונים קודמים ובעדכון כיום, עובדות לא נכונות.
- נטען גם כי בין המומחה לבין ב"כ האם "הייתה התנהלות" ללא ידיעת ב"כ האב. נטען כי המומחה לא מתנהל כפי שמצופה היה ממנו וביקש לקבוע מועד בעת שהאב היה באירוע

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 15-05-2533 ב' ואח' נ' ב'

- 1 מתוכנן – כך שיש לראותו כמי שמסרב באופן לא מוצדק וחסר התחשבות באב. האב הלין על
2 כך שהמומחה תולה את האשם באי קיום המפגשים באב, ועל כך שהמומחה הלין על כי בית
3 המשפט לא קנס את האב.
4
5 נוסף על כך נטען כי דרישת המומחה למפגש של שלוש שעות נוגדת את הצעת המחיר שהאב
6 אישר לפני תחילת עבודת המומחה והלוויז שנקבע יעלה שכר של אלפי שקלים. האב טען כי
7 פניות האב למומחה נענו באיום מצד המומחה כי ידווח לבית המשפט ולא נוצרה כימיה
8 טיפולית. נטען גם כי המומחה "נוף מחד" המבקש סכומים גבוהים, מתנגח באב תחת תאום
9 מפגש, בכוחניות במקום לתאם מועד אחר והתנהגותו "מחדה ולא מובנת". נטען מתד כי האב
10 אינו יכול לתאם מפגשים עד השעה 22:00 ומאידך כי האב ביקש מפגשים בשעות הערב ולא
11 בבוקר ובכוונתו לבקש בדיקה פסיכיאטרית לאם ולבקש כי המפגשים בינה לבין הבנות יהיו
12 במרכז קשר. בית המשפט התבקש להורות למומחה לתאם מועדים ולהמשיך בטיפול תחת
13 הטלת עיצומים כספיים על האב.
14
15 10. האפוטרופוס לדין בעמדתו ביקש כי בית המשפט יטיל עיצומים מרתיעים לצד כל הפרה על-
16 מנת להבטיח שיתוף פעולה של האב עם המומחה שמונה.
17
18 11. בין לבין, ביום 28.1.2019, הגיש האב בקשה לחייב את האם בהוצאות הואיל ובעת שהגיעה
19 לאסוף את הבנות, היא עלתה לדלת הבית למרות שבדין מיום 26.12.2018 הוסכם ונפסק
20 שלא תעשה כן. נטען כי המשיבה הפרה את ההחלטה ביום 23.12.18, ביום 9.1.2019 וביום
21 12.1.2019 והוא נאלץ לערב את המשטרה אשר הזהירה את האם. נטען כי גם לאחר אזהרה
22 זו, נאלץ האב להזמין משטרה ובידו צילומים. לבקשה צורף מכתב התרעה מיום 25.12.2018.
23
24 האם בתגובתה הפנתה לכך שהאב הוא זה אשר לאורך שנים את ההחלטות שניתנו בקשר עם
25 הטיפול הרגשי עבור הקטינים והאבחון אצל המומחה. נטען כי האב הוא זה אשר הפר את
26 זמני השעות, גורם לבנות שלא להגיע למפגשים, "להיעלם", לא לענות לטלפונים של האם
27 ולגרום לדאגה. נכתב כי דבריו לבית המשפט הם "מס שפתיים", הוא מקלל את האם לעיני
28 הבנות, מכנה אותה "משוגעת הצריכה אשפוז", מבצע כלפיה תנועות מגונות ומעודד את
29 הבנות שלא להגיע למפגשים. בהתייחס לעלייתה לבית, הוסבר כי בשל העלמות הבנות לפי
30 הנחיית האב, היא דאגה להן. נטען כי האב משתמש בהליכים לרעה, מתקשר לבנות בעת קיום
31 מפגשים ללא הרף, ומסית את הבנות ואף הודיע כי מביתו הילדים יצאו רק "בארונות
32 ובאלונקות" והיא לא תגיע לבת המצווה של הבת. האב בתשובתו לתגובה חזר על טענותיו
33 בפירוט עובדתי רב וללא תצהיר.
34 גם האם הגישה בקשה לחיוב בהוצאות. בבקשה טענה כי מאז מינוי המומחה ביום 6.6.2018
35 חלפו 9 חודשים, על פי דיווחי המומחה לרבות מיום 21.1.2019 ומיום 16.2.2019 האב אינו
36 משתף פעולה עם המומחה ובתגובה להצעת המומחה לקבוע מפגש של שעה וחצי – בבקשת

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תנ"ש 15-05-2533 ב' ואח' נ' ב'

1 האב, האב ביטל את השתתפותו בקבוצת הוואצאפ ויצא מהקבוצה ביום 26.02.2019. גם
2 פניית המומחה אל האב באמצעות ב"כ לקיום מפגש של שעה וחצי – לא נענתה בחיוב ונטען
3 כי פניות האב למומחה לתאם מפגש הן אלו שלא נענו. לבקשה צורפה תכתובת רלוונטית.
4
5 האב בתגובתו הכחיש את הטענות ולא צרף תצהיר בתמיכה לטענותיו.
6
7 בפסקי הדין שעסקו במצבים מורכבים כבמקרה הזה נסמכו מרבית הפוסקים על התיאוריה
8 של ריצ'ארד גרדנר. ריצ'ארד גרדנר היה פסיכיאטר אשר בשנת 1985, הגה את המונח "ניכור
9 הורי" וביקש כי יכללו כתסמונת רפואית/פסיכולוגית גם את "סינדרום הניכור ההורי"
10 (PAS) Parental Alienation Syndrome. בעדר מחקר ואישוש מדעי תקף לתסמונת,
11 גישתו לא התקבלה ו"סינדרום הניכור ההורי" אינו נכלל במגדיר הפסיכיאטרי (DSM).
12
13 בהתחשב באמור, ומאחר ויש לתור אחר ביסוס מדעי, מקובלת עלי יותר ההגדרה של ד"ר
14 קרייג צילדרס להורות פתוגנית.
15
16 "הורות פתוגנית" היא הגדרה המבוססת על תיאוריות מדעיות שבבסיסן כלי מחקר תקפים
17 ומהימנים. ד"ר צילדרס מתבסס על תאורית ההתקשרות (Attachment) של ג'ון בולבי,
18 תיאוריית מבני משפחה ושינויים במבנים (Minuchin, S. (1974) Families and family
19 thepay), הפרעות אישיות (Millon T. (2011) Disorders of personality: introducing a
20 DSM/ICD spectrum from normal to abnormal ; Kernberg O.F. (1975) borderline
21 conditions and pathological narcissism). ראו Foundations (2015) (להלן
22 : "צילדרס"). על פי צילדרס יש לעשות שימוש במונח "הורות פתוגנית" ("פתו" – חולי,
23 "גני" – גורם) המאופיינת בתסמינים שפרט גרדנר. ואכן, תסמונת "הורות פתוגנית", נכללה
24 במדריך האבחון הפסיכיאטרי, DSM החמישי, ומוגדת שם כהורות שעלולה לגרום להפרעות
25 אישיותיות ומחשבתיות בקרב הילד, מקרה בו הורה עושה שימוש בקרבו הילד וביצירת
26 מחשבות שווא על-מנת שהילד יתאים עצמו, לצרכים הרגשיים והפסיכולוגיים של ההורה
27 הפתוגני. במקרים אלו, הרי שלפנינו אבחון של התעללות פסיכולוגית בילד. בשל קיומה של
28 הורות פתוגנית.
29
30
31
32
33
34
35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 2533-05-15 ב' ואח' נ' ב'

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

מדריך האבחון הפסיכיאטרי, DSM חמש, כן יוחד פרק להשפעות הוריות שליליות על ילדים.
הפרק בוחן את איכות יחסי הורה-ילד מאחר ועל-פי התאוריות המדעיות שחנכו בכלים
תקפים ומהימנים, איכות יחסי הורה-ילד היא המשפיעה על קיומה של הפרעה מנטאלית או
רפואית אצל הילד. ראו DSM-V עמ' 715 Parent-Child Relational Problem V61.20
וגם V61.29 Child Affected by Parental Relationship Distress.

ציילדרס מפנה לכך שניתוק קשר הורה-ילד הוא תוצאה של שיתוק מערכת ההתקשרות של
הילד עם אותו הורה. בעדר התקשרות של ילד להורה – היא תריגה. באופן רגיל, כל ילד יוצר
התקשרות עם כל אחד מהוריו (דמויות טפול מרכזיות) ניתוק קשר משמעו שיתוק או ניתוק
של ההתקשרות עם ההורה וחתופעה אינה תופעה נורמטיבית. במקרים של סכסוכי גירושין
ומאבקי משמורת, החסבר המקובל הוא כי הופעלו אמצעים פסיכולוגיים מתוחכמים על ידי
אחד ההורים על הילד, על-מנת לגרום לילד לחוש כקרבן ולראות את ההורה האחר כמתעלל,
פוגעני ובלתי בטוח שאז, על נקלה ההורה האחר הופך להיות "הורה מתעלל", "פוגעני",
"נוטש", "בלתי בטוח" וכיו"ב. ראו גם תמ"ש 5075-04-15 פלוני נ' פלונית, מיום 23.5.2018
בפסקאות 24.10-24.12 לפסה"ד.

מדריך האבחון הפסיכיאטרי "DSM חמש" מתאר "הפרעת התקשרות תגובתית" כאשר ילד
אינו יוצר התקשרות וחיבור עם הורה. כאשר הרקע לכך הוא הורות פתוגנית של ההורה
האחר, בדרך כלל הפרעה זו תגרום 3 מאפיינים: א. שיתוק/דיכוי של התקשרות הילד עם
ההורה השני (ציילדרס בעמ' 58, 259 ואילך, 292), ב. 5 מאפיינים נרקסיסטיים בהתנהגות
הילד כלפי ההורה עימו אינו בקשר (שם בעמ' 119 ואילך, 292): 1. גרנדיוזיות – הילד מעל
ההורה, ההיררכיה מתהפכת. 2. היעדר אמפתיה מוחלטת לכאב ההורה המנותק 3. זכאות –
מגיע לי. תחושת כח מופרזת ודרישה שרצון הילד יוגשם על ידי ההורה המנותק (ההורה חייב
להשתנות, חייב להתנצל בפני הילד ו/או ההורה השני). 4. עליונות ויהירות של הילד. 5. פיצול
(הורה אחד טוב מוחלט והורה אחר רע מוחלט). ג. מחשבות שווא מקובעות/כפייתיות (שם
עמ' 293): הילד מחזיק באמונה שלא משתנה חרף קיומן של ראיות סותרות (דלוזיה) ולפיה
הוא קרבן להתעללות של ההורה המנותק. לעיתים מלוות תופעות אלו גם בחרדה פובית של
הילד כלפי ההורה.

13. לאחר שעיינתי בכלל הבקשות, התגובות, התשובות ודיווחי המומחה אני דוחה את טענות
האב. לטעמי הסממנים להורות פתוגנית מצד האב הם חד משמעיים. מסקנתי מבוססת הן
על הנתונים בתסקירים, בדיווחים, באופן התנהלות האב וגם, זאת עיקר, שמיעת הקטינים.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 2533-05-15 ב' ואח' נ' ב'

1

2

3 הקטינות מסרבות להגיע לבית האם, מנותקות רגשית מהאם, מתעלמות מהאם בעת שהיא
4 מגיעה לאספס לזמני השהות, אין הן עונות לטלפונים ממנה, מסרבות לבקשותיה ומתעלמות
5 לחלוטין מכאבה. הן רואות באם רע מוחלט. כל הקטינים רואים עצמם קורבן המחויב לזמני
6 שהות בניגוד לרצונן, ואת האם כמתעללת, לא בטוחה, לא אכפתית ולכן מסרבים להגיע
7 לבייתה או להיפגש עימה. הקטין אינו בקשר עם האם מזו תקופה ארוכה.

8

9 חרף נסיבות אלו, האב אינו מאפשר קידום פתרון, אבחון וטיפול. האב מסכל את הליך
10 האבחון. האבחון נדרש לצורך קבלת המלצות טיפוליות. הרקע לקשיים בקיום זמני שהות
11 והמפגשים בין האם ובין הקטינים הוא מטעמים הקשורים בהסתת האב את הקטינים והעדר
12 לגיטימציה לקשר בינם לבין אימם (שיתוק מנגנון ההתקשרות). הבן אף סירב לאפשר לאם
13 להשתתף בחגיגת בר המצווה שלו. ראו החלטתי מיום 12.7.2017.

14

15 כפי שציינתי בעבר – על פי הנתונים שהובאו, הן מהתסקירים שהוגשו, הן מהאפוסטרופוס
16 לדין, הן משמיעת הקטינים, הן ומהצדדים עצמם – לאב השפעה רבה על הקטינים, על פיו
17 יישק דבר. הקטינים כולם, נשמעים לאב ותחושותיו המבקשות נקם באם, הם המונחים
18 בבסיס התנהגותם של הקטינים והעדר קשר מטיב בינם לבין האם וכך גם דבריו ותחושותיו
19 הן אלו הנשמעים מפי הקטינים. די אם אפנה לתסקירים שהוגשו, לדוחות שמיעת הקטינים
20 וראו גם החלטתי מיום 12.4.18.

21

22 התנהגותו של האב המבקש להכתיב את אופן ביצוע האבחון, דחייתו, האשמות כנגד
23 המומחה, אי שיתוף הפעולה מצדו לקידום האבחון, אמרותיו כנגד האם כפי שפורטו על ידה
24 ולא הוכחו בתצהיר מטעמו, הדברים שנמסרו לבית המשפט במסגרת שמיעת הקטינה,
25 העובדה כי האב אינו רואה את חשיבות האבחון – ולגישתו חיו קודמים. לכך – כך שאינו
26 רואה את טובת הקטינים כקודמת לטובתו וחוסר שיתוף פעולה של האב עם גורמים מטפלים
27 כפי שפורטה גם בהחלטות הקודמות (ראו 28.2.2016, 10.4.2016, 10.10.2016, 27.10.2016,
28 28.11.2016, 13.2.2017, 12.4.18, 6.6.18) וגם לא עם האפוסטרופוס לדין (ראו החלטות מיום
29 19.2.18, 21.2.18, 1.3.18, 28.3.18), יצירת קשר של האב עם הבנות בעת קיום זמני השהות
30 חרף האיסור שהוטל עליו (החלטה מיום 5.7.2017 ומיום 23.11.2018) מעידות לטעמי על
31 הורות פתוגנית מצד האב הפוגעת במנגנון ההתקשרות של הקטינים עם האם ולכל הפחות –
32 הסתה של האב כנגד האם ופגיעה ממשית בדמותה ההורית. בשל התנגדות האב, עד כה
33 הקטינים אינם מקבלים סיוע או טיפול רגשי. יש אף שממשילים הסתה ופגיעה בדמות
34 ההורית של הורה אחד – כהתעללות לכל דבר ועניין.

35

36 קטין המצוי נתק מאחד מהוריו – נגרמים לו נזקים רגשיים ואף בלתי הפיכים. 14

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 2533-05-15 ב' ואח' נ' ב'

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

העדר הקשר בין האם לבין הקטינים כאן אינו במחלוקת. בין האם לבין הקטין אין מפגשים ואין קשר מזו תקופה ארוכה ובין האם לבין הקטינות מתקיימים זמני שהות, ללא לינה, ותחת צו בית משפט – ואף אלו אינם מתקיימים כסדרם והקטינות מסרבות לשהות בבית האם במהלך כל זמני השהות. העדר קשר זה אינו טובת הקטינים. ניסיוני, ניסיונם של גורמי המקצוע – העו"ס והמומחה והדברים שנכתבו מגלים חשש ממשי להורות פתוגנית מצד האב שתוצאתה עלולה להיות ניתוק קשר וניתוק רגשי מוחלט של הקטינים מאימם.

15.

לאור האמור ובחמשך להחלטות קודמות שניתנו, ולאחר ששכתי ועיינתי גם בפרוטוקול מיום 16.12.108 ובדברי הצדדים ואפוטרופוס לדין כפי שפורטו שם, אני מורה כדלקמן :-

15.1. לאור אף התקדמות של הליך האבחון אצל המומחה מר מ' וסיכולו על-ידי האב, על מנת לאפשר תחילתו של אבחון באופן "נקי" ומחדש" כפי הוראותיי שיפורטו להלן, אין מנוס אלא להורות על ביטול המינוי. יוער כי התברר לחיי"מ לפני ימים אחדים כי מר מ' מרצה במסגרת לימודי החיי"מ וייתכן והיה צורך לבחון שאלה של מניעות, אך מאחר ולאור הנסיבות כאן ממילא מבטל המינוי – אין צורך בבחינת שאלה זו.

15.2. אני מורה על ביטול ההתליה שנקבעה בהחלטתי מיום 16.12.2018 בגין התשלום בסך של 800 ₪ - וזאת לאחר שמדיווחי המומחה עלה שהאב המשיך לסכל את קיום המפגשים. חיוב האב כפי החלטתי מיום 29.10.18 ומיום 16.12.2018 בתוקפו.

15.3. אני מחייבת את האב בתשלום הוצאות כפי הוראות החלטתי מיום 16.12.2018, בסך של 3,500 ₪ למומחה וסכום זהה לאוצר המדינה בגין אי קיום המפגש שהיה קבוע ביום 20.1.2019.

15.4. אני מחייבת את האב בתשלום הוצאות כפי החלטתי מיום 7.2.2019 בתשלום הוצאות בסך של 250 ₪ למומחה וסך של 250 ₪ לאם בגין כל שבוע בו לא התקיים מפגש החל מאותו מועד – 7.2.19 ועד החלטתי זו. סה"כ 7 שבועות, היינו סך של 1,750 ₪ למומחה וסך של 1,750 ₪ לאם.

15.5. תחת מר מ', אני מורה על מינוי ד"ר א' א' כמומחה מטעם בית המשפט לצורך עריכת אבחון ומתן טיפול לחיזוק הקשר בין האם לבין הקטינות וחיזוק הקשר בין האם לבין הקטין. בעלות האבחון והטיפול יישא האב.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 2533-05-15 ב' ואח' נ' ב'

1
2 האב יפקיד תוך 7 ימים, בתיק בית המשפט, סך של 5,000 ₪ להבטחת הוצאות
3 המזכירות.
4 מפגש ראשון יתקיים עד ליום 10.4.19 ולאחר מכן בכל שבוע יתקיים לפחות מפגש
5 אחד – אלא אם המזכירות יודיע כי הוא סבור שאין הכרח בקיומו של מפגש שבועי
6 ויבקש תדירות אחרת של המפגשים.

7
8 מועד המפגש יקבע על-ידי המזכירות לפי יומנו – בהודעה בדואר אלקטרוני לפי
9 הפרטים שמסרו הצדדים לפרוטוקול, בדיון מיום 16.12.2018. בגין כל מועד פגישת
10 אשר לגביה יציין המזכירות כי מדובר במועד סופי ואשר אליו לא יתייצב מי מההורים,
11 ישלם ההורה שלא התייצב למפגש, הוצאות משפט בגין אובדן זמנו של המזכירות בסך
12 של 3,500 ₪ וסכום זה לאוצר המדינה.

13
14 הוראה זו חלה גם במקום בו המזכירות ביקש לפגוש את הקטינים או מי מהם והאב לא
15 הביא את הקטינים למפגש.

16
17 בכל יום ראשון של השבוע, המזכירות יודיע לבית המשפט – מהו המועד בו נקבע
18 המפגש באותו שבוע ומי מההורים התייצב למפגש בשבוע שחלף. ככול שלא יקיימו
19 מפגשים, יהא רשאי ההורה שהגיע למפגש להגיש פסיקתא לחיוב בהוצאות כפי
20 החלטתי זו – לחתימתו.

21
22 15.6 עו"ס לסדרי דין, בתאום עם האפוטרופוס לדין ועו"ס לפי חוק נוער, יבחנו אפשרות
23 של העברת משמרת הקטינים, כולם או חלקם, לאם או הוצאת הקטינים למרכז
24 תיורם או מסגרת טיפולית אחרת לצורך מתן טיפול לחיזוק הקשר בין האם לבין
25 הבנות וחידוש הקשר בין האם לבין הקטין. עדכון יוגש בעוד 30 יום.

26
27 15.7 אני דוחה את עתירה האב לחייב את האם בהוצאות. האב לא צירף תצהיר בתמיכה
28 לטענותיו ולטעמי החסבר שנתנה האם, כי נאלצה לחפש את הבנות שלא ענו לטלפון
29 ונעלמו – מהווה חסבר בעל טעם.

30
31 מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים, תיקוני הגהה ועריכה
32 המזכירות תקבע למעקב בהתאם ותמציא החלטתי לצדדים, לעו"ס לסדרי דין ולמזכירות היוצא מר
33 מ' והמזכירות החליפי ד"ר א' א'.

34
35 ניתנה היום, כ"ד אדר ב' תשע"ט, 31 מרץ 2019, בהעדר הצדדים.

הילה גורביץ' שינפליד, שופטת

